

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOCENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok --- 4 koruny — hal.
 Na pol roka --- 2 „ — „
 Na štvrt' roka --- 1 „ — „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
Majiteľ' a vydavateľ' :
JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľ'stvo :
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám
*sem sa majú posilať predplatky, taktiež dopisy do novia
 ohlasy a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa nazpak nedávajú.*

Kríza.

Terajšej vlády kríza nikoho neprekvapila. Liberáli keď už koalíciu rozdrúzať nevedeli, celou silou obrátili sa proti vláde z koalície utvorenej. Nepokojní jednotliví členovia stránky neodvislých vrhli v poslednom čase na povrch otázku samostatnej banky pre Uhorsko, ačpráve táto záležitosť pri utvorení koalície v programme ustálená nebola. S otázkou banky bily všetky liberálne živly na vládu a koalíciu v novinách, v krajinskom sneme a v shromaždeniach, a to tým viacej, pretože vedely, že túto otázku vo Viedni rozriešiť nemožno. Dľa vyrovnania s Rakúskom z roku 1867. Uhorsko má síce právo na postavenie samostatnej banky, ohľadom ale na prítomné nie celkom isté polozenie zahraničnej politiky a terajšie zostavenie politických stránok v Rakúsku predpokladali liberáli, že postavenie samostatnej banky vo Viedni v tento čas povolené nebude. Aby teda vládu ku demissii prinútili a s tým nemožné učinili ďalšie jestvovanie koalície, silou-mocou žiadali rozriešenie otázky banky.

Vláda v porozumení so stránkami koalície rozhodla sa, že po veľkonočných sviatkoch pojednávať bude s rakúskou vládou v záležitosti banky a že pre Uhorsko žiadať bude, ohľadom na terajšie ťažké rozpoloženie politické, keď aj nie hneď v prvom rade samostatnú, aspoň kartellovú banku, ku rozhodnutiu tejto otázky viazala konečne aj svoje torby.

Poťažne otázky banky kresťanská ľudová strana označila svoju zásadu v tom smere, že jestli táto ustanovenie slúžiť má k dobrému

krajiny a ľudu, podporovať ju bude ako každú inú dobrú vec, ačpráve táto otázka v paktume pri vstupe do koalície spomenutá nebola.

Vláda sodpovedne danému sľubu v krajinskom sneme po veľkonočných sviatkoch začala s rakúskou vládou vo Viedni pojednávania poťažne kartellovej banky. Pojednávania tieto nevedly ku prajnému výsledku. Rakúska vláda ohľadom na terajšie politické rozpoloženie neprijala návrhy uhorskej vlády. Výsluchy u jeho veličenstva kráľa v otázke kartellovej banky boly tiež bez úspechu a zakončily sa v sobotu 24. apríla. Pretože ale vláda ku prajnému rozriešeniu tejto otázky viazala svoje torby, po bezvýslednosti jej pojednávania s rakúskou vládou ohľadom postavenia kartellovej banky iné nebolo k očakávaniu, ako poďakovanie sa terajšej vlády. Ministerpredseda oznámil to aj v krajinskom sneme 26. apríla. Terajšia vláda, ktorá bola zaujala stanovisko za kartellovú banku, padla v tom okamžení, v ktorom bolo zaistené, že svoje stanovisko nenie vstave uplatniť; ohľadom inej formy riešenia otázky banky ale vo vláde dohodnutia nebolo. Prajnejší obrat nedal sa očakávať potom už ani na výsluchu ministrov Franca Kossuiha a grófa Alberta Apponyiho, ktorí v sobotu popoludní jeden za druhým boli pred kráľom, predostrúc jeho veličenstvu návrh o postavení samostatnej uhorskej banky a síce preto nie, lebo stanoviskom jeho veličenstva je, že ačkoľvek uznáva zákonné právo Uhorska na postavenie samostatnej banky, táto otázka, ako hospodárska, je vecou oboch vlád. V terajších okolnosťach ale, keď je zahraničné polozenie neisté, nedrží za radné, aby

základ spoločnej banky postavením samostatnej uhorskej banky bol pohýbaný. Jeho veličenstvo po predostretí Kossuthovho návrhu o samostatnej banke v tejto otázke teda už tiež rozhodnul, ale v neprajnom smere, neprijal totiž návrh o uhorskej samostatnej banke a o spôsobe riešenia vládnej krízy jej postavením.

Uhorskí ministri vrátili sa v sobotu z Viedne domov a v nedeľu 25. apríla predpoludním zasadla celá vláda ku ministerskej porade, na ktorej si ztiahla konsekvenciu z položenia a uzavrela, že jeho veličenstvu podá svoje poďakovanie, o čom znejúcu listinu demissie hneď aj všetci členovia kabinetu podpísali. V zasadnutí snemu 26. apríla, v prvom po veľkonočných prázdninách, ministerpredseda oznámil, že sa vláda poďakovala a súčasne požiadal snem, aby svoje ďalšie zasadania ohľadom na vládnu krízu odročil, čo snem po prehovorení poprednejších mužov z každej strany aj urobil. Podobné oznámenie urobil ministerpredseda aj v popoludnajšom zasadnutí snemovne veľmožov. V pondelok večer ale odcestoval ministerpredseda do Viedne, kde sa v utorok predpoludním hlásil na výsluch, aby jeho veličenstvu podal demissiu svojho kabinetu.

Týmto bolo aj úradne skončené prvé dejstvo krízy, tu ale nastáva druhá a to o mnoho ťažšia otázka, ako sa kritické rozpoloženie ďalej vyvinie?

V pondelok večer všetky strany koalície vydržovali svoje porady. V porade kresťanskej ľudovej strany gróf Aladár Zichy, na konferencii neodvislej strany Franc Kossuth, v ústavnej strane gróf Július Andrássy v svojich rečiach podali obraz situácie.

Členovia uhorskej vlády, ktorí minulý týždeň meškali vo Viedni, politické rozpoloženie držia za veľmi ťažké. Rakúske verejná mienka, ako v každom páde, keď sa jedná o uhorských žiadostách, je opäť jednotná v odpore proti nám. I tie proti sebe najostrejšie stojace frakcie, ktorých ciele a programy líšia sa od seba, ako oheň od vody, podávajú si ruky, aby snahy uhorské nielen prekazily, lež aby Uhorsku aj škodu zapríčinily. V takýchto ťažkých a neprajných okolnostiach potrebná je tým väčšia obozretnosť a opatrnosť zo strany uhorských politikov, aby neprajné zámery minuly cieľa.

Medzi koalíciou a korunou nenie ešte pretrhuť každá niť. Je pravdepodobné, že jeho veličenstvo behom tohto týždňa pozve ku sebe na výsluch viac popredných politikov, s ktorými sa bude radíť o situácii. Bude poskytnutý čas jak poďakovavšej sa vláde, tak i koalíčným stranám hľadať spôsob a prostriedky takého riešenia krízy, ktoré by uspokojilo oboch faktorov zákonodarstva, jak korunu, tak snem, lebo len takéto riešenie môže priniesť stály pokoj a zabezpečiť ďalší vývin a pokrok krajiny.

Terajšiu krízu vyvolaly nepokojné a liberálne živly neodvislej strany. Neutrúfame, že sa im podarí rozhodíť koalíciu. Nech sa ale stane, čo chce, kresťanská ľudová strana verne jej programmu, či v koalícii, či krom nej bude vytrvale bojovať za vieru, práva a blaho kresťanského ľudu.

Porada kresťanskej ľudovej strany.

Kresťanská ľudová strana snemová držala poradu 26. apríla o pol deviatej hodine večer vo vlastnom kruhu. Členovia strany už skorej dostavili sa vo veľkom počte a pretriasali bežné udalosti politické. Prítomní boli: Štefan *Rakovszky*, Ján *Molnár*, Alexander *Giesswein*, Edmund *Beniczky*, August *Ochaba*, Emil *Gyuriss*, Koltoman *Brestyenzsky*, Alexander *Ernszt*, Karol *Hencz*, Ladislav *Mednyánczky*, Dezider *Ajtics-Horváth*, Pavel *Kovács*, Alexander *Karácsonyi*, Julius *Jánoky-Madocsányi*, Mikuláš *Zboray*, Béla *Rakovszky*, Alexander *Simonyi-Semadam*, Béla *Nyáry*, Karol *Wildfeuer*, Franc *Csizmazia*, Franc *Buzáth*, Jozef *Farkas*, Štefan *Tálos*, Štefan *Adamovics* a Michal *Artim*.

O pol deviatej večer prišiel ku porade minister kolo osobnosti kráľa gróf Aladár *Zichy* a členovia strany privítali ho hlučnou manifestáciou.

Gróf Aladár *Zichy* oznámil strane niekoľko slovami, že z ministerstva zaďakoval. Na to pozdvihol sa k slovu Franc *Buzáth*. Kresťanská ľudová strana snemová s úprimnou lútosťou a s opravdovou obavou bere v známosť zaďakovanie sa vlády, lútuje zaďakovanie toto tým viacej, bo v kabinete jej zaujímal miesto aj vodca strany, ktorého vždy v celom dejstvomani jeho viedly

vlastenecké a zásadám strany verné pohnútky. (Čulé eljen.) Strana v tomto ohľade tú povinnosť má, aby vládu v akcii prajného rozriešenia tejto krízy podporovala, čo možno najvýdatnej, toto aj sodpovedne osvedčenej dôvere vyplní s najväčšou oddanosťou. (Čulé schvalovanie.)

Alexander *Ernszt*. Vysvetlenie žiada o politickom rozporení, poukázal potom na to, že volebná reforma, ktorú vláda zaslúbila voličom, posiaľ neni ešte uskutočnená. Kresťanská ľudová strana volebnú reformu nespomínala doteraz len z istých rešpektov, včul ale prinútená je o tom hovoriť. My sme slúbili, že pri utvorení volebnej reformy budeme spolu účinkovať, včul ale k tomu uplynul už aj posledný termín. Jestli tú predlohu neodhlasujeme pred nastúpením leta, je sa čo obávať, že prevedenie jej odročené bude na dlhé časy.

Štefan *Rakovszky* podpredseda strany odpovedal na reč Alexandra *Ernszta*. O politickom rozporení, patrične o rozvine jeho a o prípadných udalostach budúcnosti po tento čas nedá sa veľa povedať, bo túto otázku pojednávať možno len v súvislosti s druhými politickými stránkami, náhľady týchto stranok po tento čas ale sú priam tak neznáme, ako prípadnosti budúcnosti. Čo týka sa volebnej reformy, považne toho má tú poznámku, že *utvorenie tejto reformy úloha je opravde prvého radu a najvyššou úlohou bola aj koalície*. Že ale úloha táto vzdor toho posiaľ uskutočnená neni, to sa komukolvek inému skorej môže na oči vyhadzovať, ako kresťanskej ľudovej strane. Nie kresťanská ľudová strana pripravovala túto reformu, pred pojednávaním jej tiež nie kresťanská ľudová strana hádzala na povrsie všeliaké incidentálne otázky. K tomuto poslednému zvlášte by sme aj my boli mali právo. Tu je na príklad trónná reč, v ktorej nám slúbili utvorenie katolíckej autonómie. Opierajúc sa na túto trónnú reč, mohli sme aj my do popredia tísnuť katolícku autonómiu a mohli sme žiadať, aby ju pojednávali pred odhlasovaním volebnej reformy. Neurobili sme to, bo sme neodškriepiteľne pevné zabezpečenia obsiahli považne toho, že autonómiu uskutočnia po prevedení volebnej reformy. Za povinnosť si pokladá vysloviť sa, že *tieto nepodvratne pevné zabezpečenia ešte aj dnes jestvujú* ohľadom toho, že autonómia utvorená bude

medzi sodpovednými formami. (Hlučné schvalovania.) Čo sa riešenia krízy týče, tej mienky je, že tlumočí náhľady celej strany, keď sa vyslovuje, že strana len také riešenie prijme a len takému podá pomocnej a podporujúcej ruky, ktoré úplne zabezpečí uplatnenie celej ústavnosti. (Čulé schvalovanie a potlesk.) Každý protivného smeru spôsob riešenia už vopred treba považovať čo prepadnutý. (Čulé schvalovanie.) Predložil návrh, aby nakoľko by sa včul robily kroky považne rozriešenia krízy, strana dôveru svoju složila v jej ministrovi a v jej vodcoch, ktorí sa súčasťnia v tejto akcii. Prvou úlohou je teraz, aby sostavená bola vláda z väčšiny pochodiaca, keby ale nebolo možno takúto utvoriť, v tom páde vodcovstvo strany povolá členov ku novej porade, v ktorej ich informovať bude o politickom rozporení. Prosi o prijatie tohoto návrhu. (Čulé schvalovanie a potlesk.)

Štefana *Rakovszkyho* reč urobila hlboký dojem na prítomných a kresťanská ľudová strana jednohlasne prijala nasledujúcu rezolúciu:

«Kresťanská ľudová strana snemová podporuje len také rozriešenie krízy, ktoré prísne sodpovedá ústavným požiadavkam a zabezpečuje bezpodmienečné udržanie ústavného života. Predsedníctvo strany na tom bude pracovať, aby vláda utvorená bola zo stránok väčšiny. Utvoreniu takej vlády, aknáhle stavaly by sa prekážky, predsedníctvo oznámi to strane a k ďalšiemu pokračovaniu vyžiada si nariadenia».

Predseda porady v mene strany privítal potom nového vyslanca krajinského Augusta *Ochabu*, po čom prečítaný bol list temešvárskeho opáta kanonika Franca *Blaskovich-a*, v ktorom oznámil, že vstupuje do kresťanskej ľudovej strany. Za vonkajších členov kresťanskej ľudovej strany prijatí boli ešte nasledujúci:

Jozef *Vasskó* (Zboró), Anton *Masát* mešťanosta (Bazin), Ján *Bakics* (Cseszte), Jozef *Hernicz* (Modor), Michal *Dobrovodszky* (Istvánfalu). Rudolf *Novák* (Szentgyörgy), Kamil *Kovácsy* (Schweinsbach), Jozef *Greguska* (Grinad), Jozef *Heved* (Nagy-Senkvic), Ignác *Chrenko* (Báhony) a Konrád *Hackenberger* (Olasz).

Po hlučných ováciach predsedníctvu vynešených zakončená bola porada.

Uprimné slovo k našim robotníkom.

Priatelia moji! Čo sa vám narobilo, keď ste sa pripojili k bezbožným socialdemokratom? Jako ste mohli zanechať vieru Ježiša Krísta, ktorú otcovia vaší verne vyznávali, k vôli tým židovským papuliakom, ktorí vydali sa za dobrodincov a vodcov kresťanských robotníkov? Jako ste mohli zapredať Boha všemohúceho, v ktorom otcovia vaší dôverovali, pevne verili, utiekali sa k nemu v núdzi a v nešťastí, od ktorého požehnanie čakali a obdržali; hovorím, jako ste ho mohli zapredať k vôli všeliakým lotrom darebným?

Zaslúžili to od vás Ježiš a Boh láskavý, aby ste ich takto zpotupili a nad nich vyvíšili kadejakých Jakubov židovských, ktorí klamú vás, zdierajú a huckajú oproti kňazom, oproti majetnej triede a oproti vrchnostiam? Nikdy som si nemyslel, že aj slovenskí robotníci, synovia to statočných a nábožných otcov odtrhnú sa od cirkvi, zabudnú na krst, na kostol, na Boha, na dušné spasenie a zostanú zvermi, bez citu, bez mravov a bez ľudskosti. Čo dostanete za túto ukrutnú zradu od tých lumpákov behaprádznych, ktorí vás neprestajne šudia a za nos vedú? Hodní sú tí toho, aby ste na tomto svete prekiati, na druhom ale zatracení boli? Ináč by ste si nevedeli vyrobiť chleba, len tak, že dušu svoju podpíšete diablom? Veď kolké tisíce slovenských rodín žije chudobne, predsa ale spokojne, drziac sa pevne prikázani božských a ani počuť nechcú o socialdemokratoch, lebo každý poriadny kresťan a rozumný človek vie, že to, čo vaší židovskí vodcovia hlásajú a slubujú, je hrubé cigánnstvo, podlé zbojstvo a márnosen, ktorý sa nikdy nesplní.

Za to veru škoda bolo opustiť vieru otcov vaších a zostať nástrojom naničhodných darebákov. Veď čo vykonali kedy dobrého židáci človečenstvu? Čítajte dejepis, ktorý naznačil skutky národov, čo naznačil on o židoch? — To najväčšie podliactvo, tie najošklivejšie hriechy. Pýtajte sa učných ľudí, ktorí neuveria hoc akú hlúposť, čo by ju tí vaší Jakubovia jako vysvetlovali, čo môžete očakávať od socialdemokratov? A tí istotne to vám povedia; «Chudiaci, aj vy ste sa dali zviest? Lutujeme vás. Škoda vášho

výrobku, od ktorého tučnejú všeliakí bruchopasnici. Škoda vášho života, ktorý otrávil, lebo môžete mať hoc ak veľký výrobok, nebudete spokojní pod vedením židovských paplúchov. Ustavične budete kľať na majetných a budete vystierať ruky na to, čo nenie vaše. Nikdy vám nebude dosť, nikdy vám nebude po chuti práca, lebo vás pokazili na tele a na duši tí tuláci bezočiví a ich ošklivé, luhaninami preplnené spisy.

Nechajte vy to tak. Nezrieknite sa kresťanstva k vôli tým darebákovi. Utekajte z tábora lotrov a hľadajte spásu u Krísta. Je aj iný socializmus. Tento nepovzbudzuje robotníkov k násilnenstvu, k lúpežníctvu a k vražde. Tento nechce vykoreniť milliony ľudí s krvavou revolúciou. Nechce porúcať chrámy Boha spravodlivého. Nechce v popol obrátiť, čo národy kresťanské za tisíce rokov budovaly. Tento socializmus nepustí na slobodu náruživosti človeka, že ten jak divý zver plieni a nivočí, čo mu nenie po vôli. Pre vás priatelia je kresťanský socializmus. Stojí on na základe Kristovho učenia. Teda nie Bokányi, Veltner, Goldner, Morgenstern, Izrael a celý krídol bruchopascov židovských má byť vaším vodcom, ale Kristus. Ten vás neoklame. Ten vás nevyužítkuje a nebude vás povzbudzovať k hriechom a k ukrutným výstupkom, ako to robia vaší židovskí vodcovia, na ktorých vy blázniskovia mozolíte, lež Kristus, ako váš vodca dá vám vôle k práci; osladí trpký váš život, naplní srdcia vaše láskou, povzbudí vás s vlastným príkladom k trpezlivosti a k vytrvanlivosti v práci; sošlachtí srdce vaše; naučí vás ako treba vybudovať v rodinnom kruhu vašom raj blaženosti a ukáže vám cestu k večnému blahoslavenstvu. Slovenskí robotníci, tento socializmus nasledujte!

Toto vám radia priatelia vaší, od ktorých radu pýtate a to isté radím vám aj ja tiež kresťanský socialista.

Hľadte na všetky strany krajiny našej, kolké tisíce poriadneho robotníctva pristúpily už ku zástave kresťanských socialistov. Tieto tisíce nemozolia na kadejakých povaláčov, ktorí za váš krvopotný výrobok po panský žijú, ale pod vedením statočných katolíkov, či duchovných, či svetských utvárajú spolky robotnícke, radia sa o záujmoch svojich, hľadajú bezzistných pria-

teľov, ktorí ich zastanú a obránia proti utrhačom židovským, vzdelávajú sa v oboroch svojich, aby práca jejich čím osožnejšou bola; sošľachťujú srdcia svoje kresťanskými novinami a knihami, aby si ich obecenstvo vážilo, aby mali prístup medzi vzdelaných ľudí a aby ukázali, že sú užitoční členovia spoločnosti. Nespomínajú delenie sa v cudzích majetkoch, lež šanujú si svoje. Nechcú židovské otroctvo, lež žijú ako statoční občania a verní synovia vlasti.

Nedajú sa huckať ku štrájkom, z ktorých tiež len židovskí vodcovia majú osoh, lež vyjednávajú si statočnú mzdu, zadržia uzavretú smluvu bez toho, že by otrokmi boli tých, ktorým pracujú. Kresťanstvo netrpí otroctvo, vedľa učenia Kristovho všetci sme rovnakí pred Bohom. Nedovoľuje vyžieračstvo, lebo to je najpodlejší človek, ktorý zdiera poriadneho robotníka a nedá mu takú mzdu, akú zaslúži so svojou usilovnosťou. Takýchto vyžieračov nachodíme len v radoch židovstva; len sa treba rozhladať po obciach našich a pátrať, ako prišli k majetkom a k bohatstvu k nám dovandrovaní úžerníci. Tito vás vyciciavajú, ale nie kňazi. — Nuž a či vodcovia socialdemokratov sú snáď šľachetnejší? Čo sú to za vtáci, to ukázali v poslednom jejich kongresse. To čítať aj v jejich novinách. Nadávajú jeden druhému, lebo sa boja, že jeden viac ukoristí z robotníckych peňazí, ako druhý. Či to není zbojstvo? Není je to najohavnejší kšeft? A vy to nezbadáte? A vy trpíte toto lúpežníctvo? Slovenskí robotníci, kde máte oči, kde srdce, kde rozum? Od tulákov očakávate slobodu a veľký výrobok? Veru vás úprimne ľutujem!

(Dokončenie nasleduje.)

Shromaždenia Jednoty katolíckeho ľudu.

Ačpráve v menšom počte pre surné poľné práce, lež tým väčším oduševnením vydržiavané boly shromaždenia Katolíckej Jednoty v poslednom týždni na nasledujúcich miestach:

Lothárd (stolica Baranya), **Kisherend** (stolica Baranya), **Gádony** (stolica Bács), **Balatongyönk** (stolica Zala), **Drávaegyház**, **Nyárádmagyaros**, **Nagyócsa**, **Budapest VIII. okres**, **Gyulafehérvár**.

Už aj ohľadom na prítomné rozporenie

politické, nevyhnutne potrebné je, aby sa katolíci sdružovali po celej krajine. Pracujme kým je čas. Sem sa preto každý veriaci pod zástavu Katolíckej Jednoty!

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok ... .. 4 koruny,

na pol roka ... .. 2 koruny,

na štvrt roka ... .. 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám výšudané predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

Zo stredšťa kresťanských spolkov.

Franc **Dávid**, krajinský organizátor kresťanských spolkov najnovšie organisoval nasledujúce spolky kresťanské:

Karczag kresťanský potravný a zceňujúci spolok. Predseda: Árpád Iványi Nagy. Členovia správy: Peter Szendrei, Jozef Kaczáandi, Imrich Bencsáczy, Koloman Lendvai, Štefan Szabó, Ludvik Kovács, Štefan Vudai starší. Dozorný výbor: Predseda Gregor Király. Členovia: Imrich Bene, Matiaš Nemet, Ján Szabó, Ján Illés Tóth, Matiaš Tóth, Ján Terebes, Štefan Kurics, Adolf Mezei, Ján Iványi Nagy, Ladislav Szilágyi, Alexander Varga, Pavel Hamar, Ján Vidovszky. Pokladník: Štefan Szendrei.

Puchó a okolie kresťanský potravný a zceňujúci spolok. Predseda: Julius Nitnausz, horský radca na odpočinku. Členovia správy: Martin Némedy farár, Ján Pokorný lekárnik, Alexander Kramár kontrolor daňového úradu, Jozef Bielek, Ondrej Visnyovszky, Michal Sveczko. Dozorný výbor: Predseda Ladislav Mednyanzky krajinský vyslanec. Členovia: Leodegard Bataffy, Ludvik Hajicsek, Julius Rehák, Jozef Hrobarik, Ján Majtán, Jozef Gabcsó, Benedik Komik, Ján Mazák, Štefan Roszina, Jozef Szlama, Štefan Pivko.

Alsóturcsék a okolie kresťanský potravný a zceňujúci spolok. Predseda: Alexander Buocz, farár. Členovia správy: Jozef Sávolt hájny, Vincenc Medved, Jozef Ulbricht. Dozorný výbor: Predseda Ondrej Pisch 63. Členovia: Matiaš Ulbricht, Martin Noskó, Jozef Pisch, Tomáš Laczkó, Matiaš Mucha, Jozef Vohland, Matiaš Jancsik, Ondrej Pisch 61, Ján Liesko, Jakub Priviczter,

Jozef Rusznák, Konštantin Ulbrich, Albert Althab. — Knihvedúci: Jozef Sávolt. Pokladník: Matias Ulbricht.

Uctive vyzývame s týmto všetkých, čo kresťanské spolky akéhokoľvek druhu sriadif zamýšľajú, nech sa v tejto záležitosti cestou dopisničky obrátia na krajin-ského organizátora kresťanských spolkov: Franca Dávid (Budapest, IX., Bakács-plac číslo 1.), ktorý každým vysvetlením zdarma, ochotne a v najkratšom čase poslúži.

Revolúcia v Turecku.

V Turecku vypukla revolúcia. Že tam veci natoľko dospely, to pozorovateľa tureckých udalostí neprekvapilo. Cieľom zmeny verejných a neznesiteľných pomerov Turecka, už od dávneho času zaviedli ústrojne sriadený pohyb takrečení Mladoturci. Lanského roku konečne podarilo sa týmto Mladoturkom na svoju stranu získať niekoľko plukov vojska a sultán bol prinútený navrátiť Turecku konštitúciu, ktorú pred tridsiatimi rokmi bol zrušil.

Po prevedených voľbách zostavený bol nový parlament a v tomto vplyv za reformou dichtiacich Mladoturkov dostával väčších a väčších rozmerov napriek tomu, že Staroturci, kňazia, softovia, ulemovi pri súhlase sultána všetko možné urobili, aby vládu v ktorej mali Mladoturci prevahu, priviedli k pádu a uviedli zase ten predošlý stav, v ktorom dosiaľ Turecko hľivelo. — Sultán podporoval tieto snáhy, lebo zlomením mladotreckého vplyvu jeho tyranská svevoľa a autokratická moc sprostena by bola obmedzujúcich hraníc, Staroturci ale tým väčšou usilovnosťou pracovali na páde Mladoturkov, lebo len takto mohli zachrániť svoj režim, dľa ktorého slúžili len sami sebe a sultánovi, všeobecné záujmy, vlasť, štát neznali, vojenských dôstojníkov neplatili, úradníkov na slobodnú krádež a zdieranie odkazovali, občanov ale na základe falošných podaní a svedoctví prenasledovali a stihali. Reakcionári Staroturci konečne odhodlali sa ku rozhodnému kroku, k čomu ich náhlilo obzvlášte to, že Mladoturci počas krátkeho deväťmesačného ústavného života nemohli sa natoľko upevniť, žeby boli mohli vládu sami do svojich rúk prevziať a purifikáciu previesť aspoň vo vyšších úradoch. — Proti mladotureckému prúdu náboženskými heslami pobúrili teda jednu časť carihradskej posádky, ktorá dňa 13-ho apríla napadla exponentov nového smeru, ministra pravosúdia zabili, ministra vojny ťažko ranili, načo vzburou prekvapená mladoturecká vláda sa podakovala a podobne učinilo aj predsedníctvo parlamentu. Sultán demissiu vlády prijal, za veľvezíra vymenoval svojho človeka a reakcionári cítiac sa v sedle, dali sa do vykoreňovania mladotureckého vplyvu.

V prvom rade obrátili sa proti tým vojenským dôstojníkom, ktorí boli dopomohli k moci mladotureckému výboru a ktorí svojou vzdelanosťou napomáhali modernisovanie tureckého štátu. — Dľa spoľahlivých chýrov, ktoré teraz veľmi ťažko dostať z Carihradu, v prvých

dňoch anarchie prinajmenej asi do šesťsto dôstojníkov padlo za obeť tejto reakcionármi pripravenej vojenskej vzbure a že strašné krveprelievanie netrvalo ďalej, to možno pripísať len rýchlemu z pamätovaniu sa mladotureckého výboru a okamžitému povstaniu tých vojenských sborov obzvlášte salonickému a drinapolskému, na ktoré sa Mladoturci dosiaľ boli opierali. Väčšia časť carihradskej posádky stala si tiež na stranu Mladoturkov, tak že panstvu reakcie postavená bola hať, softovia, ulemovia sa utiahli a sultán so scvrknutým kruhom svojich prívržencov a s mimoriadne slabou vojenskou ochranou nútený bol vyjednávať s členami mladotureckého výboru, ktorého moc pred pár dňami považoval už za zlomenú a ktorého členom chystal sa už poslať «fetvu», hodvabnú šnúрку k spáchaniu samovraždy obesením. Hľa, aký je osud, alebo ako ho Turci volajú: kizmet.

Všeobecne má sa za to, že sultán *Abdul Hamid* so skvelého trónu padišahov bude zosadený. Zákonné právo na trón má brat Abdul Hamidov Rešad effendi, ktorého bol terajší sultán pred 34 rokmi usnovaním palotovej revolúcie dal uväzniť, aby sa on, Abdul Hamid mohol dostať na trón. Lenže Rešad effendi je už starý a väzením i duševne umorený človek. Burhan-Eddin effendi, najmilší syn Abdul Hamidov, ktorého by sultán najradšej videl čo svojho nástupcu na tróne, je málo zkusený 23-ročný mladík, ktorý by bol hračkou v rukách zápasiacich strán reformátorov a reakcionárov.

Mladoturci uzavreli, že v St-Stefano vydržiavaf budú národné shromaždenie. Toto aj vydržiavali a usniesli sa na tom, že im verné pluky pošlú do Carihradu a sultána pozbavia trónu. V piatok 23. apríla sultán Abdul Hamid odbavil ešte jeho piatkovú verejnú pobožnosť. V sobotu ráno ale mladoturecká armáda vtiahla do Carihradu a zaujala celé mesto. Vážny odpor len stráž sultánovho palácu Yildiz vyvinula, ale aj táto sa poddala. Sultánové sídlo Yildiz je v samo sebe tiež pevnými múrami obohnané mesto, ktoré leží od predmestia Pera na vrškoch, ktoré dominujú nad Bosporosom. Z pohybov mladotureckej armády mohlo sa už od viac dní na to uzatvárať, že najprudšie tento bod napadne. Mladoturecké čaty v polkruhu obľahli celý Carihrad, ale najprv vtiahly do mesta len macedonske čaty. Ich úkolom bolo, aby zaujaly kasárne Taslidša a Taxim pri Yildizi, v ktorých bola sultánovi verná stráž. Okolité vršky obľahlo delostrelectvo, aby tieto kasárne dobýjalo. Kanonáda bola taká prudká, že veľa nábojov sa v Pere rozhodilo, Kasárne dlho nemohly vzdorovať a predpoludním o 11. hodine sa poddaly.

Súčasne s dobíjaním Yildizu aj ostatné mladoturecké čaty začaly tiahnuť do mesta a o 2. hodine popoludní pod velením veliteľa bašu *Mehmeta Ševfketa*, celý Carihrad obľahly.

Mladoturci si po vražednom pouličnom boji zabezpečili svoju moc v Carihrade. Celé predpoludnie viedly sa krvavé boje, v ktorých veľa ľudí, medzi nimi aj veľa cudzincov, padlo a srážky sa až do večera opakovali, keď sa konečne všetky sultánovi verné čaty pod-

daly. Večer potom stráž Yildizu zamenili salonickými čatami. Hlavnú bránu paláca Yildiz obsadily tiež salonické čaty.

Čo sa stalo po zamenení stráže Yildizu, o tom niet spoľahlivých správ. Dľa chýru sultána Abdul Hamida zajali a teraz jeho osud je v rukách Mladoturkov. Za isté možno brať, že sultána pozbavia trónu, jestli sa síce týmto uspokojia a nepozbavia ho aj života.

POLITICKÉ CHYRY.

Ako nadáva Hodža katolíckym kňazom.

Neni toho nestydatého židovského škriblera, ktorý by sa opovážil tak hnusne nadávať katolíckym kňazom, ako to robí luterán Hodža v poslednom čísle jeho Týždenníka. Píše zas o čiernych bandách. «Čo — vraj — táto chasa robila v Pezinku? Vykonala slovenským sedliakom to, čo tam pred tým len žid vykonala. Maďaronski klerikálni kňazia v pezinskom okrese — každý vo svojej obci — shromaždili si z veriacich koho mohli; takto shromaždených opili oni kňazi svojich veriacich... oni sami oslopaní, s oslopanými, ožranými po dedinách za celé tri dni a noci pred voľbou hulákali». «Slovenský ľud vidí v čiernych bandách obyčajných švindlerov a podvodníkov». «Slováci ak chcú sa vyslobodiť z otroctva politického, musia sa vyslobodiť predovšetkým z pazúrov klerikálnej čiernej bandy».

Takto sa opováži písať luterán Hodža o katolíckom duchovenstve. Čo povedia na to tí katolícki kňazi, čo jeho noviny čítajú a ľudu odporúčajú?

O nasom vífazstve v Pezinku.

V poslednom čísle rozbehly sa «Ľudové Noviny» proti krajinskému vyslancovi Kolomanovi Brestyenzkymu preto, že uverejnil v «Kresfane» článok o našom vífazstve v Pezinku. Hlúpe výbuchy «Ľudových Novín» na šťastie neškodia ani Brestyenzkymu ani ľudovej strane, lež označujú len nekresfanský, ba docela socialdemokratický smer týchto novín, ktoré každý veriaci katolík vykúriť by mal zo svojho domu.

Zo snemovne.

Krajinská snemovňa vyslancov 26. apríla vydržovala prvé zasadnutie po veľkonočných prázdninách. Ministerpredseda oznámil v tomto zasadnutí zadakovanie vlády a predostrel návrh, aby kým vládna kríza rozriešená nebude, snemovňa nevydržovala zasadnutie. Po ohlásení sa popredných členov politických stránok snemovňa vznámost vzala zadakovanie vlády a prijala návrh ministerpredsedu, následkom čoho kým vládna kríza rozriešená neni, zasadnutia vydržiavať nebude.

Krajinská snemovňa veľmožov vydržovala podobne dňa 26. apríla zasadnutie, v ktorom vzala v známost zadakovanie vlády.

BESEDNICA.

Zalm XI.

Spomôž mi, o môj Pane!
Medzi toľkou hriešnosťou
Sväte žiť nie som vstave:
Uznávam to boľasťou.
Čnosť a pravdy sú zlahčené
Skrze ústa zlé, márnomylné.

Vyplieň ústa falošné,
Ktoré pyšno riekajú:
«Jazyk náš zvelebíme,
Ústa naše za nás sú!
Predpisovať si nedáme,
Pána nad sebou neznáme!»

Avšak Pán Boh k nim riekne:
«Bieda zavedených ľudí
A chudobných vzdychanie,
K hroznej pomstve ma budí!
Dúfajúcich však zachránim
Trápiť ich viac nedovolím».

Tak teší slovo Božie
Pravdou dejín zistené.
Zachráň aj nás, o Bože!
Keď nepriateľ povstane.
Nech uzná že nad jeho zlosť,
Väčšia je Tvoja všemohúcnosť!

Rybárik.

«Zdravás Maria!»

Napísal: Ján Horváth, kaplán vestrkovský.

Zavítal zas všetkých mesiacov najmilejší a najutešenejší mesiac «máj». Celá príroda leskla sa od radosti. Hrdielka tisícerych vtáčkov zahraly si na radostnú pieseň; v lesoch a v hájoch zeleňaly sa stromky a kríčky a mladuško zelené lístočky svojim jemným šušotom slávnu hymnu zaspievaly k nebesám. — Načúval som spev vtáčkov, šušot lístkov, jakoby jednohlasne boly volaly: «Zdravás Maria!»

Malunký potôček tiekol dolinou; na jeho briežku trávička, hnaná tichým vetrikom, klonila sa, jakoby pozdrav odovzdávala žblnkotajúcemu potôčku. Robotné

včeličky sadaly z kvetiny na kvetinu; pestré, barvisté lišaje poletovali sem a tam. Všetko tvorilo jakúsi krásnu harmóniu. Jakoby všetko bolo volalo: «Zdravás Maria, Kráľovna mája!»

Zapadlo slniečko. Vrchy vystrkovské pozlátilo leskom mimoriadnym, sťa by posledný bosk na rozlučnú chcelo poskytnúť radostným horám. Slávik už umkol, včeličky sa už odobraly na odpočinok, listy sa už nehýbu na stromoch, nevede už tichúčky vetrik. Pobieram sa domov, zanechávam krásne hory-doly a v tejto tichosti ozýva sa silnejší hlas v duši mojej: «Zdravás Maria, Kráľovna mája!»

*

Na konci Vystrkova stojí chudobný domček, otrhaná chalupa. Za domčekom rozprestiera sa malá zahradka, voňavé ružičky rastú v nej. Bystro sa rozvíjajú a ľubeznú vôňu rozsielajú na ďaleko, snáď preto, lebo ich polieva o mnoho krajšia ružička: Marienka. Tam sa ona obracia medzi svojimi obľúbenými kvetinkami. Naša Marienka mala 12 rokov. Prečo že sa ona trápi tak neunavne s tými kvetinkami? Kráčajúc od jednej kvetinky ku druhej, jako malé štebotavé vtáča prespevuje:

«Už slávici prespevujú
A máj u nás zas zavítal,
Aby s hájom kvetov milých
Pristrojil Marii oltár.
Ku trónu jej pospiechajme,
Rozkošne ho ozdobujme.
O, Matko, prevznešená,
Buď pozdravená!»

Pri posledných slovách začerveňala sa jej bledá tvár, oči žiarily sa nadprirodzeným svetlom; položila krhličku z ruky na zem, odstrihla prvú májovú ružu, sviazala v kytku viacej kvietok a vložila do pohára. Hodila si na hlavu biely ručník a dverami zahrady vystúpila do čarokrásnej prírody. Bolo to pred večerom. Kdeže sa ponáhla?

Neďaleko Vystrkova stojí malá kaplnka. V tejto je vyvesený obraz premilej Matičky: Marie. Človek by si mohol myslieť, že je táto kaplnka celkom opustená. — Jakoby nikoho nebolo, kto by obraz Marie okrášlil. O, nie! Rastú tam dva stromky, niekoľko kričkov ružových sa ufahuje okolo nej, priletuje tam ráno-večer jeden malý hosť: sláviček a svojim malunkým hrdielkom prespevuje, až sa tak celé okolie ozýva. Komuže prespevuješ úbohé vtáčatko? Komuže venuješ sladkosť hlasu tvojho? Veď ťa ľudia nepočujú. Veď ti stvory neholdujú pre tvoju sladkú pieseň. Len spievaj a neprestávaj spievať! — Ker ružový dvíha svoje konárky, jakoby chcel celú kaplnku obejmúť; ba svojimi ratolesťami tisne sa až do okienka pred obraz milej Matičky Božej. Ťi s tvojimi zelenými listami ozdobíš chceš tú kaplnku? Neustávaj sa! Je jedna ruža, ktorá sa už blíži, aby kvetinami posypala oltár Rodičky Božej...

Blížia sa rýchle kroky. Kto že je to? Približuje sa naša známa: Marienka. Otvorí rýchle vráta na kaplnku a vstúpi do nátra. Položí svoju utešenú kytku na oltár,

ozdobí obraz kol do kola nezabúdkami, potom si kľakne na zem, bere pátričky do ruky a jako drahocenné perly zvnikajú jej zo srdca vzdychy: «Zdravás Maria!» Sláviček umikne, čuje spev o mnoho vznešenejší, ktorý sa vznáša von z kaplnky:

«Celá krásna si Maria,
Na Tebe poškvrna žiadna.
Dcéra Otca, Matka Syna,
Panno zo všetch najmúdrejšia.
Kráľovna Jeruzalema
A radosť Izraela.
Celá krásna si Maria,
Na Tebe poškvrna žiadna.»

Vstala hore. Zatvorila kaplnku. Tak bôlne jej bolo opustiť obraz Matičky Božej. Zvečeralo sa. — Sláviček tam skackal z haluze na haluzu. Smutný zostal. Žalostne spieval nad tým, že bol opustený. Spoločníčka už ďaleko kráčala a nevrátila sa nazpät. Neplač tak žalostne slávičku, veď ti deň zas svitne a znovu príde ku tebe tvoja spoločníčka a môžeš s ňou oslavovať Mariu, Veď v zahradke jej kvitnú ešte milé kvietky, lalije otvárajú svoje kalichy a tie zas prinesie Marienka na oltár Rodičky Božej!

*

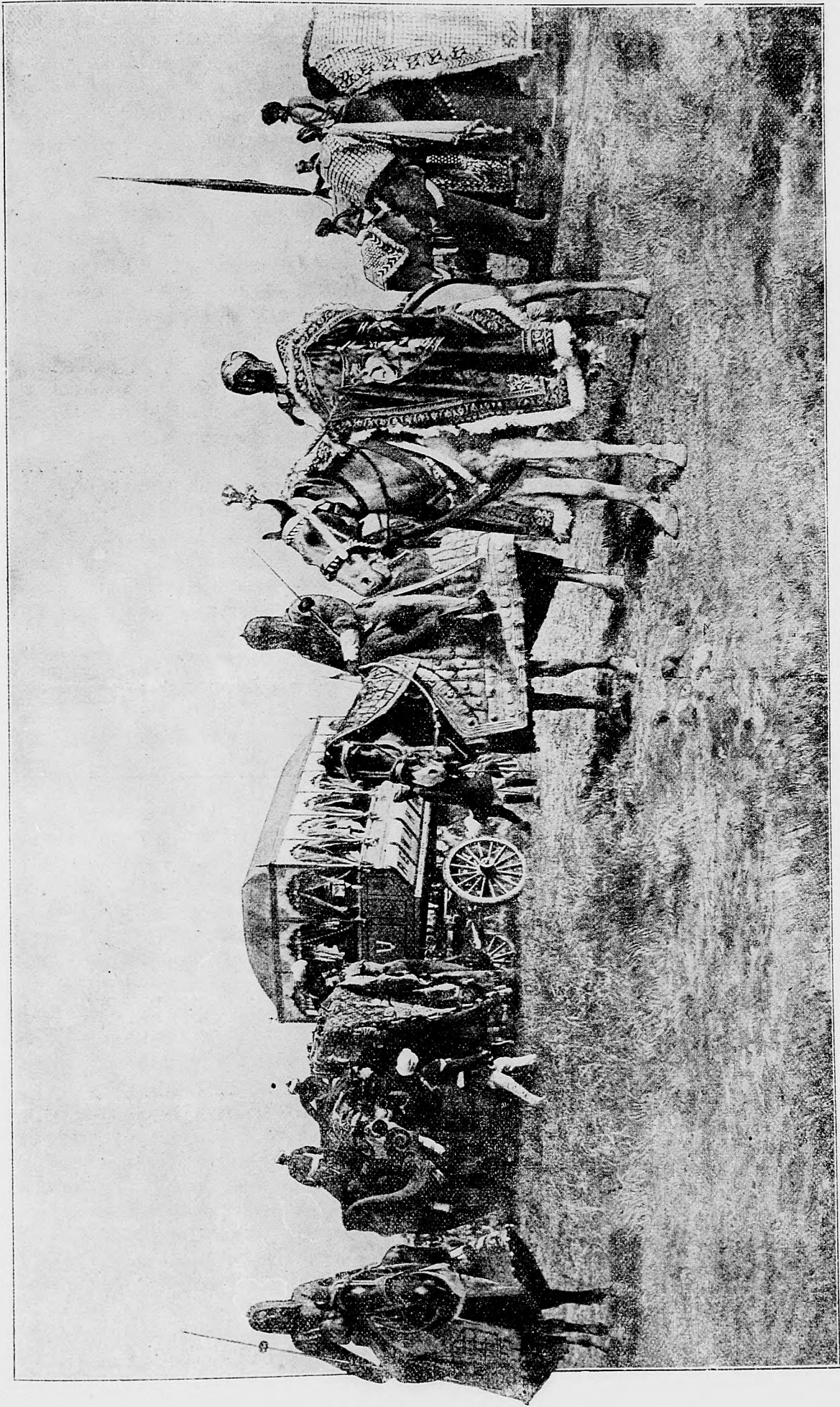
Prišiel koniec mája. Sláviček prespevoval radostne-žalostne. Očakával túžebne Marienku, kedy že prinesie ružičky, lalije na oltár Panny najčistejšej. Marienka ale neprichodí. Ker ružový celkom obtiahol okienko kaplnky a sláviček vylietol hore až na okienko, spieval, skackal z konárka na konárik. Marienka ale ešte vždy nechodila. Dverká kaplnky sa neotváraly. Ruže, lalije okolo obrazu zvädly, pomaly vyschly; listky jeden za druhým oprchly a padaly na zem. Kdeže si Marienka? Zabudla si na Matku tvoju nebeskú, že nepospiechaš okrášliť jej obraz so sviežimi ružami a láljiami májovými...? Kdeže si...? Zahradka pred domom je opustená. Ruže zbládlé a vyschnuté. Marienka leží na posteli. Jej vyblednutá tvár prezradzuje to spustošenie, ktoré spôsobila jej predávná nemoc. Okolo prstov má omotané pátričky a v krutých boľastach jakýsi radostný úsmev prejavuje sa na jej tvári, keď vyslovuje: «Zdravás Maria!»

Zasľzenými očami vstúpi do izby chorej Marienky matka.

— Maminka moja! — prosila Marienka. — Id a vezmi niekoľko ruží a ozdob s nimi obraz Matičky Božej a povedz jej, že Marienka posledný krát zasiela kvetinky Kráľovnej mája!

Matka odišla. Vybrala tie ešte najkrajšie ruže a každú pokropila svojimi slzami...

Vrátila sa domov. Marienkyne líčka boly červené, jako najčervenejšia ruža. Prišla jej tá posledná hodinka. Vrele si pritiskla k ústam obraz Panny Marie a ešte jeden raz volala hlasom radostným: «Zdravás Maria!» a jej duša prekrásna odletela ta, do lona tej Nebeskej Matky, ktorú v posledný deň májový osobytne chcela pozdraviť s najmilejším jej pozdravom: «Zdravás Maria, Kráľovna mája!»

Slávnostný pochod indického pohlavára.

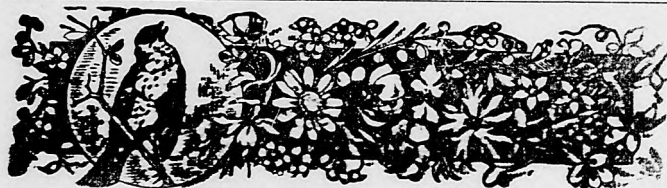
Nastalo horúce leto. Slnko svojimi ostrými lúčami vypálilo takrečeno všetko. Vyschnul i ružový ker pri vystrkovskej kaplnke. Prišla i jaseň. — Sláviček odletel ďaleko, ďaleko na južné kraje. Viac už nebolo počuť jeho sladké hrdielko. Či vrátiš sa milý slávičku v budúcom máji zase a vyhladáš znovu tvoje starodávne hniezdečko? Tvoju spoločníčku Marienku, ktorá sa s tebou závodila v speve, darmo budeš očakávať...

Vo vystrkovskom cintoríne je jeden malý hrob. — Rastie na ňom bielunka lalija. Pri hlave stojí kríž z jednoduchého dreva vykresaný. V chládku 'ohoto kríža spočíva Marienka. Sladko, milo musí tam spočívať... Vetrík ovieva bielunkú laliju a ona kýva sa z boka na bok, jako by chcela hovoriť: «Zdravás, o zdravás Maria...!»

Kedykoľvek kráčam okolo toho hrobu, necítim zármutku. Tá lalija ma jakosi teší a upozorňuje, že tá duša, ktorá tak vrúcny zápalom vo svojom živote cítila Kráľovnu mája, nevyslovnou radosťou pozdravuje veľ v nebi Kráľovnu nebies: «Zdravás Maria!»

K našemu vyobrazeniu.

Vyobrazenie terajšieho čísla predstavuje nám slávnostný pochod indického pohlavára. Vidieť tam drahocennými pokrovcami ozdobené slony, kone a veľký koč, čo všetko je znakom nesmierného bohatstva indických pohlavárov.

CHYRNIK.

Kráľov dar armáde. V čísle úradného časopisu minulý týždeň uvejený bol najvyšší reškrípť jeho veličenstva, ktorý upravil na ministra vojny baróna Schönaicha. Jeho veličenstvo v tomto reškrípťe dáva na vedomie, že Heldenberg pri Wetzdorfe, kde Radetzky, hlavný vodca taliansko-rakúskej vojny spočíva, darúva armáde. Jeho veličenstvo kráľ súčasne tú svoju žiadosť vyslovuje, aby v Heldenbergu postavený bol náhrobný pomník pre tých vojakov, ktorí sa veľkými skutkami vyznačili. Ďalej ku postaveniu tohto pomníka zo svojej privatej pokladnice dáva potrebné peniaze a podrzuje si právo, že koho majú pochovať v Heldenbergu, kde krem Radetzského pochovaní sú aj poľní zbrojmajstri Wimpffen a d'Aspre.

Dedič nemeckého trónu vo Viedni. Dedič nemeckého trónu knieža Vilhelm na svojej zpiatočnej ceste z Bukarešti v nedeľu rano o 7. hodine 50 minútach prišiel na východné nádražie v Budapešti, kde sa vo svojom vozni naraňajkoval a potom odcestoval do Viedne, kam prišiel v nedeľu popoludní. Na nádraží ho

uvítal jeho veličenstvo kráľ s arcikniežatami. Uvítanie bolo mimoriadne srdečné. — Dedič nemeckého trónu s jeho veličenstvom zaviezol sa do Hotburgu a obecnstvo ho na celej ceste hlučne oslavovalo. — Popoludní nemecký korunný princ navštívil arcikniežatá. Večer o 7. hodine na jeho počtu bola v Hotburgu skvelá hostina.

Pápež proti emancipácii žien. Pápež Pius X. predošlý týždeň prijal deputáciu Jednoty talianskych katolíckych dám a z tejto príležitosti povedal reč, v ktorej sa prudko ohradzoval proti emancipácii žien. — Vyhlásil, že ženské s mužskými nemôžu byť nikdy rovnoprávne a tak teda ani nemôžu mať s mužskými rovné politické práva. Ženská není súca na politické pole a v skutočnosti len málo žien si to žiada, aby mali zákonodarské právo. Ktoré ženské si toto žiadajú, tie prestupujú hranice svojho povolania.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie vymenoval za farárov: Jána Matuscsák z Jánosvölgye do Alsókörtvélyesu, Aloiza Ottó košického kaplána do Lasztócz. — Kapláni prelození sú: Baron Julius Jósika z Gönczu do Košíc a Julius Maczejko z Tarczalu do Göncza. — Peknú slávnosť odbavoval dňa 19. apríla spolok kresťanskosocialných robotníkov. V ten deň odhalili v miestnostiach spolku obraz najväčšieho dobrodince svojho, totižto osvieteného pána biskupa. Slávnostnú reč držal Aloiz Klekner, bývalý direktor tunajšej akademie. V mene strediska spolku, osvieteného pána biskupa pozdravil oduševnenou rečou dr. Géza Lakatos. Zriedkave podarenú slávnosť zakončil peknou rečou predseda spolku Ján Aba. Nasledovalo potom divadelné predstavenie. — Autonomná obec tunajších gréckych katolíkov dňa 18. apríla vydržovala utvoriť shromaždenie, na ktorom za spolkového predsedu v cirkevných záležitostiach vyvolili tunajšieho farára Mikuláša Csoma, ktorý v peknej reči napomínal gréckych veriacich ku svornosti a vernosti k svojmu náboženstvu. — Tunajší autonomný kruh katolícky odbavoval dňa 25. apríla svoje ročné riadne shromaždenie, na ktorom v známosť vziata a prijatá bola predloha ročných účtov. — V katolíckom čitateľnom kruhu držali dňa 18. apríla peknú prednášku, po ktorej nasledovalo predstavenie s názornými obrazmi o Bosne, Hercegovine, Istrii a Dalmácii. Podobná prednáška bola 25. apríla aj vo spolku katolíckych tovaryšov, kde predstavili 140 obrazov z horných krajov Tisi. — Zlatým krížom zásluh vyznačenému tunajšiemu učiteľovi Gáborovi Angyal, v prítomnosti obecnstva mestského odovzdal vyznačenie sám hlavný župan Ladislav Szalay. — Asi 100 čitateľov a priateľov Aloiza Ottó, vymenovaného farára do Lasztócz, dňa 22. apríla usporiadali v katolíckom tovaryšskom spolku na rozlúčnu podarený večierok, za ktorej príležitosti Avernód Ráth, kňaz praemonštratský a predseda spolku, ako aj tunajší praelát-kanonik a farár Ondrej Kozora blahoželali bývalému účinnému tajomníkovi spolku a príkladnému kaplánovi. — Konkurs na uprázdnené miesta

kráľovskej praeparandie katolíckej vypísaný je do 15-ho júna. O miesta na tomto ústave uchádzajúci sa žiaci do tohoto dňa zadať majú svoje prosbopisy.

Do periny zašitý cigáň. Žandarmeria v Abaujkenyhecs po tieto dni chytila už od rokov hľadaného cigáňského vajdu Petra Horvátha-Lakatosu, ktorý z trestnice už viackrát uskočil a ktorý spáchal viac vrážd. Lakatos so svojou karavánou od dvoch mesiacov sa zdržoval na poli pod šiatrami a nikto ani len netušil, že pod šiatrami zdržuje sa aj dávno hľadaný nebezpečný lúpežník. V jednu noc pätnásti žandári obkolesili cigáňsku taňu a chytili Petra Lakatosu, ktorý v ženskom obleku bol zašitý do jednej duchny. — Žandári zatkli celú karavánu a našli u nej veľmi mnoho pokračnutých vecí.

Uniforma šfukovej barvy. Z Viedne oznamujú, že uniformu šfukovej barvy, ktorú v jaseň lanského roku pre pešie čaty uviedli, teraz už všetky čaty čo poľskú rovnošatu musia nosiť vyjmúc jazdy, ktorej rovnošata predbežne zostane nezmenená. Na toto sa pohajujúce podrobné plány v ministerstve vojny teraz vypracúvajú a o niekoľko týždňov ich uverejnia. Všeobecné zásady sú nasledovné: V tábore každá čata, vyjmúc jazdy, bude nosiť uniformu šfukovej barvy. — Kabát šfukovej barvy dostanú tiež všetci vojaci vyjmúc jazdy a oddielov pri zrebíncoch. Výložky zostanú. Namiesto dôstojníckeho kabáta v tábore každý, ešte aj tí, ktorí patria ku generálskemu sboru, alebo ku generálnemu štábu, budú nosiť blúzu. Namiesto číziem uvedú remenné gamašle. Čiapka dôstojníkov bude taká, ako čiapka obecných vojakov, len že bude na nej zlatá ruža. Len generáli a dôstojníci generálneho štábu budú nosiť dôstojnícku čiapku terajšej formy, ale aj táto bude šfukovej barvy. Nohavice šfukovej farby generálov okrášlia červeným štrádom, aj futro kabáta bude červené. Parádna rovnošata tiež bude zmenená. Tak kabát šfukovej barvy budú nosiť v paráde všetci tí dôstojníci, ktorí ho aj posiaľ nosili, taktiež namiesto číziem všetci dôstojníci budú nosiť gamašle.

Sen a skutočnosť. U kupca so železom Jozefa Kleina v Miškoveci — ako odtiaľ oznamujú — dňa 19. apríla večer udalo sa veľké nešťastie. Kleina navštívil jeho príbuzný veľkokupec Ludvik Bródi so svojou rodinou. Z izby pri salóne odrazu zarachotil výstrel. Bežali do izby, kde našli v krvi ležať 16-ročného syna Bródiho, Jozefa. Kleinov syn, gymnaziálny žiak Ladislav ho náhodou postrieľal revolverom. Ladislav Klein svojmu mladému hosťovi Jozefovi Bródimu rozprával, že sa mu snívalo, že ho napadli lúpežníci a že on re-

volverom strieľal na nich. Vzal tedy revolver a ukazoval, ako strieľal na lúpežníkov, medzičím revolver náhodou vypálil a guľa vletela Jozefovi Bródimu do čela. Chlapec je smrteľne ranený. — Chlapčiskám netreba dať do rúk revolver, vtedy sa také veci nestanú.

Výbuch v jednom obchode. V Sátorajauhelyi dňa 19. apríla večer v jednom najpeknejšom obchode mesta, v závode Eugena Kleina na lahôdky a koreniny udal sa výbuch. V obchode vybuchilo veľké množstvo petroleumu, liehovín a iných výbušných látok. Celá zásoba tovaru zhorela.

Vzbura ruských trestancov. O hrúzach ruských trestníc už veľaráz prišiel chýr a nie zriedka sa stane, že sa trestanci pre ukrutné zachádzanie vzbúri. — Z Petrohradu teraz oznamujú, že minulý týždeň v jeden a ten istý deň na viac miestach sa vzbúri trestanci a pri potlačení týchto vzbúr na každom mieste viac ľudí prišlo o život. V Moskve v žaláre Butski jeden trestanec napadol hlavného dozorca a zavraždil ho. Trestanci sa vzbúri, načo strážnici strelili medzi nich a trinásti trestanci padli mŕtvi. Vrah hlavného dozorca sa otrávil. — V Tobolsku trestanci napadli direktora trestnice a dozorných úradníkov. Vyvinul sa skutočný boj, ktorý sa s tým skončil, že štyroch strážnikov a dvanástich trestancov zavraždili. — V Lubline trestanci napadli strážnikov, odobrali im zbraň a potom strieľali na nich. Vzbure urobili koniec vojaci, ktorí šiestich trestancov zastrelili a viacerých ranili. V boji padli aj traja strážnici trestnice.

Vytvorenie obuvníckych robotníkov. Krajinské družstvo obuvníckych priemyselníkov a kupcov na obuv vydržovalo poradu, na ktorej sa aj družstvo malých majstrov, ako i priemyselný spolok obuvníkov s početnými členami dal zastúpiť. Predseda Ignác Lang predovšetkým o vytvorení obuvníckych robotníkov podal zprávu, oznámiač, že ponevač dňa 19. apríla 136 zamestnávateľov vytvorilo svojich robotníkov, 3265 obuvníckych robotníkov zostalo bez práce. Porada uzavrela, že s jednotlivými robotníkmi dotiaľ nebudú vyjednávať, kým obuvnícki robotníci bojkott proti majstrom všade nezastavia.

Chýry zo Spiša. V našom biskupstve preložení sú za dočasných administrátorov: Leopold Sztanó zo Štrby do Kvačan a Štefan Dudaško z Nemeckej Lupče do Veľkej Frankovej. — V našej stolici je teraz pohyb, aby aj mestskí úradníci dostali pensiu. — Jeho veličenstvo kráľ vymenoval za kanoníkov spišskej kapitule: dr. Martina *Pyrhallu* farára podolinského a dr. Fridricha *Rolnyho* profesora bohoslovnia. Blahoželáme! Prvý

Kto žiada požičku?

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V., Géza-u. 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomôženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarhách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. Požičky sa dávajú do polovice hodnoty majetku. Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v častiach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. Pri parcelovaní na pomoci je v každom ohlade. Ustav na jednoduchý list bár komu ochotne odpoveda.

ktorý tiež za viac rokov bol profesorom klerikov, sa narodil v Kézsmárku a druhý v Spišskej Belej. — Obec Vidernik prispela nešťastlivým pohorelcom v Harihovcákch (Pálmafalu) s 200 korunami a Markušovce so 100 korunami. Nasledujme tieto dve obce v konani kresťanského milosrdenstva! — V Strážach istý Ján Klein tolko pálenky slopal, že v opilom stave spadnul do potoka a tam sa utopil. O Bože, osvieť náš ľud, aby už raz prestal užívať ten diabolský nápoj! — V meste Merény (Ondrište) vyvolili za rim. kat. učiteľa Jána Romána. — V Harhove v prvý veľkonočný sviatok v krčme zomrel panský sluha Ján Babik. Nie nadarmo hovoril Boh: «Spomni, človeče, abys deň sviatočný svätil!» V tak veľký sviatok poriadny človek veru zďaleka obide krčmu. — Lubický učiteľ Zoltán Neubauer vynajšol veľmi dobrú počtovnú mašinu pre ľudové školy. — V Lubici založili najnovšie dielňu na vypchávanie zvierat. — V Markušovciach bol dňa 14. apríla — z príležitosti vymenovania tamojšieho farára Juliusa Kerna za opáta — na fare veľký obed, na ktorom sa asi 40 hostíúčastnilo. Prítomní bol aj minister pravosúdia Anton Günther, ktorý vo svojom prípitku vyzdvihol tie mnohé zásluhy, s ktorými si pán farár správne zaslúžil toto vyznačenie. — V Poprade obdarili katolícki veriaci svojho farára Jura Andreidesza z príležitosti jeho vymenovania za prépošta so zlatou retiazkou s krížom. Za to veru tí šľachetní veriaci zaslúžia tú najväčšiu pochvalu. — Z našej stolice odviezli minulého mesiaca na železnici do iných krajov Uhorska 358 kusov rožného statku a 20 kusov ošipaných; do cudzozemska ale 2 kone, 24 kusov rožného statku a 70 ošipaných. — V Levoči sa zo 143 vojopovinných ustanovilo na assentírku 68; odobrali 35. — V Novej Vsi štyri ročný chlapec robotníka tamojšej tehelny, Jozefa Battýána, spadnul do studne a sa utopil. — Dňa 15. apríla u nás sňah celú prírodu bielym závojom zakryl. Aj minulého týždňa bol u nás neobyčajne chladný čas, na vrchoch i sňah padal.

Nový naukobeh. Minister orby, Ignác Darányi sriadi toho roku v Koložvári pre kňazov a učiteľov naukobeh k poznaniu, sbieraniu a ku zceneniu tých liečivých rastlín, ktoré sa na našich lúkach a v lesoch nachádzajú. Prihlásivší sa dostanú aj štátnu podporu.

Zabil ho hrom. V obci Temesrévfalu v minulý týždeň bol strašný lejak sprevádzaný blýskaním a hrmením. Panský kočiš Juon Stabku spal v maštali pri otvorenom obloku. Odrazu do maštale udrél hrom a kočiša usmrtil. Maštal sa chytila, ale čelad oheň zavčasu zahasila.

Obete pálenky. Sdelili sme nedávno, že v obci Tótaradác (stolica torontálska) na jednom pohrabnom kare následkom nemiernej pijatky veľa ľudí zomrelo. Pálenku zhabali a cieľom chemického preskúmania poslali do Budapešti. Krajinský hlavný chemik teraz podáva svoju mienku o pálenke. — Ustálil, že v pálenke nebolo žiadnej otravy a že nešťastníci pomreli len následkom toho, že sa veľa páleného napili.

Požiar. Z Levoče (Löcse) oznamujú, že v baňskom meste Szepesremete minulý týždeň zúril veľký požiar, ktorý sa vo veľkom víchre veľmi rýchle rozširoval, tak že za jednu hodinu polovica mestečka zhorela. Zhorelo vyše 80 domov, veľa pobočných budov a domácich zvierat. Ohňu udajne aj ľudský život padol v obeť. — Škoda činí asi 200.000 korún. Podžupan stolice spišskej od ministra vnútra prosil pre vyhorelcov súrnu podporu.

Medzinárodný jarmok na kone v Nových Zámkoch. Gazdovský spolok stolice nitrianskej každý rok zariaďuje v Nových Zámkoch (Érsekujvár) veľký medzinárodný jarmok na kone. Tohoročný jarmok, ako aj po iné roky, bude vydržiavaný 2. a 3. mája. — Tento jarmok na kone je najväčším jarmokom na kone v Uhorsku, lebo na tento jarmok dovedú blízko 2000 koní. Byt a maštal si možno objednať u mešťanostu v Nových Zámkoch.

Chýry zo Šariša. Prešov. Adalbert Záborovszky, praepošt, vicedekan a farár tunajší, k úprimnému potešeniu mestského obecenstva a všetkých známych, zotavil sa už z poslednej choroby a 23. apríla odbavoval meniny, z ktorej príležitosti blahoželaly mu všetky spolky a notability stoličné a mestské. — Potravový spolok šarišských gazdov odbavuje dňa 3. mája o 3. hodine popoludní svoje ročné riadne shromaždenie v hostinci k «Černému Orlu». — Stoličná sporiteľna účastinárska spoločnosť ako družstvo vydržiava riadne ročné shromaždenie dňa 2. mája o 3. hodine popoludní na mestskom dome. — Krajinskú telocvičnú hru žiakov odbavujú dňa 22. mája v Budapešti a súčasťnia sa na nej aj žiaci tunajších dvoch gymnázií. — *Bardijov.* Tunajšia železnica doniesla behom minulého roku 120.039 korún čistého osohu, teda o 10 tisíc korún viacej, ako roku 1907. — *Megye.* V tejto obci už cez 40 rokov blahonosne účinkujúci katolícky učiteľ: Štefan Béres vyznačený bol strieborným krížom. Vyznačenie odovzdať mu mal 19. apríla slávnostne sám hlavný župan Baltazar Semsey, vyznačený sa ale nedostavil, lebo v podobných pádoch udeľujú učiteľom vyznačenie zlatého kríže. — Minister obchodu dovolil, aby jarmoky v obci *Tapolyhanusfalu* zo 27. mája na 13. a v obci *Berzevicsze* zo 26. mája na 12. byly preložené.

Falšovanie vína v Novej Pešti. Leopold Singer vínokupec v Novej Pešti dorábal falošné víno a ku tomu potrebné chemické prostriedky kupoval u budapeštianskeho obchodníka Gábora Barosa. — Záležitosť falšovania vína pojednávali minulé dni na kapitanáte VII. okresu. Obžalovaní boli: Leopold Singer, Gábor Baros a tohoto syn Julius, chemik Karol Bauer a jeho zať Lázár Kohn. Počas vyšetrovania ustálili, že v pivniciach Leopolda Singera v Novej Pešti našli essencie v cene 38 tisíc korún, 30 kilogramov sacharinu, 25 fliaš sacharinom falšovaného vína a 584 litrov vodou pomiešaného vína. Pojednávanie viedol policajný osnovník Štefan Kiss, ktorý pojednávanie odročil na pondelok, 26. apríla, keď vypočujú viac svedkov a vyhlásia i vý-

rok. Leopold Singer asi pred pätnástimi rokami prišiel do Novej Pešti z Galície, kde mal najprv len malý skliepok. Tento sklep pozdejšie predal a začal kupčiť s vínom. Pomerne za krátky čas aj zbohatol tento z Galície privandrovaný žid, ktorý sa teraz konečne dostal do rúk spravodlivosti. Na pojednávaní pred políciou sa Singer bránil tým, že nevedel, že osladzovanie vína a barvenie likérov je zakázané. Ale keď sa pozdejšie dozvedel, že toto je zakázané, hneď vydal rozkaz svojim zamestnancom, aby chemické prostriedky na robenie vína neupotrebovali. Na pojednávaní sa opýtali Singera aj to, že ktorí hostinskí kupovali od neho víno, ale Singer týchto nechcel pomenovať. Polícia teraz chce vystopovať všetkých tých kupcov, hostinských a majiteľov nočných zábavných miestností, ktorí od Singera víno kupovali a jestli sa dokáže na nich, že vedeli o tom, že kupujú falšované víno, polícia aj ich prísne potrese. Gábor Baros a jeho syn sa tým bránia, že oni nevedeli, že Singer na aký cieľ potrebuje chemické prostriedky.

HOSPODÁRSTVO.

Hospodárske rady.

O osožných a škodlivých živočíchoch. Ktoré sú osožné živočichy a ktoré sú škodné?

Zpomedzi osožných živočíchov menovite o vtákoch zväčša každý hospodár aspoň približne vie, ktoré sú osožné a ktoré škodlivé. Ale sú živočichy, ktoré skryto, v tajnosti pracujú v prospech človeka a predsa ich mnohí nevedomci prenasledujú a kántria. Takýto su na príklad: netopierey, ježi a krtice.

Netopierey sú veľmi osožní pomocníci hospodára. Naši netopierey živia sa hmyzom a síce takým, ktorý lieta v noci a tak vtáčky nemôžu ho kántriť. Netopierey pojedia veľké množstvo nočných motílov, ktorých húsenice robievajú nesmierne škody v ovocných zahradách, v siatinách a horách, mimo toho netopierey kántria aj chrústov.

A predsa mnohí ľudia nenávidia netopierov a boja sa ich, trebárs oni neublížia nikomu. Často vidáme, že podaktorí bezcitní zlostníci, keď chytia netopiera, vykolú mu oči a pribijú ho na dvere, kde potom úbohé zvieratko biedne skoná. — Je to vôbec hnusná obyčaj trápiť zviera, ktoré nevládze sa brániť. Poukazuje to na zkazené srdce. Ešte ani škodlivé zviera nemáme trízniť, ale ho hneď zabiť, aby sa dlho netrápilo.

Tú osožnú prácu, ktorú netopierey konajú v povetří kántrením škodlivého hmyzu, na zemi koná tiež v noci jež.

Aj tento spotrebuje množstvo škodlivého hmyzu ku svojej výžive a tým preukazuje dobré služby hospodárom. Je pravda, že niekedy okoštuje aj vtáčie vajička, ale táto škoda je nepatrná, tak že preto je nehodno, aby sme ho prenasledovali.

Hospodári neradi majú, keď im po lúkach krtice

naryjú kopce a preto striehnu na ne a keď môžu zabijú ich. A predsa aj krtica je užitočné zvieratko, lebo pod zemou vyhľadáva a kántri škodlivé červy, pandravy, ktoré ohrýzajú korieňky rastlín a tak ich nivočia. Teda aj krtice treba počítať medzi osožné zvieratá.

Ale ľudia ešte väčšmi prenasledujú hadov, jašterice a žaby, trebárs ani k tomuto nemajú žiadnej príčiny.

Zpomedzi hadov obyčajný had, ktorý žije na suchej zemi, živí sa hlavne myšiami; vodný had chytí síce aj menšie ryby a žaby, ale preto rád pochutná si aj na myšacej pečienke. Tito hady teda sú človeku nie na škodu, ale radšej na osoh. Rozumie sa, že jedovatých hadov treba kántriť, ale najmä treba sa ich chrániť. — Ale jedovatých hadov je u nás veľmi málo, na Horniakoch takrečeno ich ani niet.

Jašterice živia sa výlučne hmyzom, teda sú nepodmienečne osožné. Ani ich neprenasledujú ľudia tak veľmi; ale preto nezaškodí odporúčať rodičom, aby svojim deťom zabráňovali jašterice zabíjať.

Žaby, tie už musia sa mať väčšmi na pozore pre človeka. Mnohým sa hnusia a mnohí ich kántria bez toho, žeby si pomysleli, či sú osožné a či škodné? Na túto otázku možno rozhodne odpovedať, že sú osožné. Živia sa hmyzom, muškami, ktoré sú rastlinstvu na škodu. Zvlášte ropuchy, ktoré ľudia najväčšmi prenasledujú, sú užitočné. Anglickí zahradníci nie len že ich nezabijú, ale ioh ešte za peniaze kupujú a pustia ich do záhrad, aby tam kantrily škodlivý hmyz.

Zpomedzi vtákov, ktorý hospodárom robia i škodu i osoh, najznámejší je vrabec. O ňom dlho hádali sa, či robí viac osohu a či viacej škody. Konečne rozhodlo sa, že vrabec robí ľuďom viac osohu, ako škody; lebo trebárs aj kvári obilie a ovocie, tak škodí hospodárovi, predsa tým, že zničí a pojie mnoho hmyzu, húsenic atď., robí mu viacej osohu. — Do povahy treba vziať i to, že vrabec nie vždy dostane sa k obilii a vtedy živí sa temer výlučne hmyzom. Kto vie, či by húsenice neobjedly naše ovocné stromy, keby nebolo vrabcov. Netreba teda vrabcov silou-mocou kántriť.

Každý hospodár vie, že všetky spevavé vtáčky, na príklad: stehlíky, sikorky, strnádky, škovránky, slávici, škorce, lastovičky, drozdy, strakoše, dudký, potom vrany, datle, kukučky atď. sú pre hospodára užitočné, lebo zkáňria mnoho škodlivého hmyzu; ale preto nik nestará sa o to, aby tieto osožné vtáky neboly prenasledované. Rodičia nemajú dovoliť svojim deťom, aby vberaly hniezda užitočných vtáčkov, lebo týmto gazdovi neosožia, ba radšej škodia.

Sovy a pustovky ľudia neradi majú a kántria ich. K tomu tiež niet príčiny, lebo ani sova, ani pustovka nenie škodlivá. Sova živí sa hlavne poľnými myšami, potkanami, syslami, skrčkami, ktoré hospodárom robia mnoho škody. — Teda sova je osožný vták, taktiež aj pustovka, ktorá rada strežie na poľné myši a usilovne ich kántri.

Naproti tomu škodlivé sú pre poľné hospodárstvo:

sysle, skrčky, myši, potkany, straky, sojky atď., tieto treba kántrif. Poznamenať treba, že aj vrany môžu sa kántrif tam, kde sa priveľmi rozplemenia a robia škodu. Ale hlavne majú sa hospodári starať, aby vykántrené boly húseničie hniezda a chrústy. Keď sa role na jaseň orú, môžu sa ošípané pustiť na ne, aby si z nich pandravy vyryly.

Je teda radno, aby sme jak sami, tak aj naše dieťky a služobníctvo ľudskejšie zachodili s užitočnými živočíchmi a čím pilnejšie kántrili škodlivý hmyz.

DOPISY.

Uhorská Ves.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctený Pán Redaktor!

Uctive prosím, ráčte v našom milom «Kresťan»-e uverejniť tieto riadky.

S radosťou chytám do ruky pero a dávam v krátkosti nadovšetko katolíckym Jednotárom na známosť, že už máme nového pána farára. Vymenovaný je ku nám a faru svoju už aj zaujal prevelebný pán Štefan Pavel *Knöpfler*. Nového pána farára privítali sme slávnostne už v našom chotáre, kde ho srdečne a v mene celej obce pozdravil náš pán rychtár Franc Vicen. Na toto pozdravenia odpovedal nový pán farár a ubezpečoval nás, že on ku nám doniesol lásku a pokoj a napomenul nás, aby sme sa aj my ku nemu láskave a s dôverou chovali.

Na druhý deň po privítaní nového pána farára, rozlúčili sme sa s pánom administrátorom Zákom, ktorý našu faru spravoval za ten čas, kým sme vymenovaného pána farára nemali. Po tomto bol zas vyslaný ku nám pán dekan stupavský. — Chceme totiž u nás stavať nový kostol. V tejto záležitosti mali sme zasednutie pod predsedníctvom pána dekana. Jednalo sa o tom, jaký veľký má byť ten nový kostol a kde má byť postavený.

Na prvú otázku povedali naši gazdovia, že ten kostol má byť aspoň tak veľký, ako je zohorský. Poľahke miesta, kde kostol vystavený má byť, usmiesli sme sa na tom, že ho postavíme tam, kde teraz stojí dom Jána Valca, ktorý odkúpime, na čo majiteľ domu hneď aj pristal. O tomto usnesení zostavená bola zápisnica, ktorú dôstojný pán dekan predostrie patričnej vrchnosti. Naši občania, rozumie sa, žiadajú si, aby otázka kostola čím skorej bola riešená. — Ufáme sa, že nám dobrotivý Boh aj v tomto pomôže.

S hlbokou úctou a pozdravom

***

Starý známy.

Richvald (Kristályfalva, Spiš).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Kresťan»-e.

Pamiatku 15. marca bežiaceho roku i náš katolícky mládenecký spolok slávil. Vysvetľujúce prednášky

držali náš pán farár a pán učiteľ Jozef Oravec. Ten spolok najnovšie nasledujúci obdarili: Haligovský pán farár Ladislav Moys so 4 korunami 40 haliermi, haligovský pán učiteľ Ján Lojkovics s 2 kor., 60 haliermi, slečná Verona Sopko s 1 kor., hafčanský rychtár Ondrej Gurovics s 40 hal., Ján Mikolajcsik gazda richvaldský s 80 hal. a Michal Smolen gazda richvaldský s 1 korunou. Pán Boh hojne zaplať!

Dňa 4. apríla mala u nás Jednota Katolíckeho Ľudu zase poradu, na ktorej náš pán farár znovu vrele nás napomínal, aby sme katolícku tlač všemožne podporovali. Odporúčal nám ďalej sadenie ovocných stromov, akých nám teraz na jeho prosbu minister orby zo štátnych štepnic z Levy a z Levoče 210 kusov vykázal, a síce jeden po 20 halierov, pravda okrem frachty. Potom nás oslovil, aby sme sa dali zapísať na ten košíkársky naukobeh, ktorý tenže minister na prosbu nášho osvieteného pána biskupa, ako po iných magurských obciach, tak aj u nás chce sriadiť.

Ovocné stromy by si veru každý, kto len má k tomu kus miesta, mal sadiť. — Ovocné stromy ozdobia obec, čistia povetrie, obveselia nás skrze vtáčky, ktoré prifahujú: ovocie čistí krv, občerství človeka, je chutným jedlom, deťom lahôdkou, ba pre chorého takrečeno liekom. Naničhodné, neužitočné, divé stromy a kríčky by sme mali vyrúbať v našich zabradkách a na miesto nich štepené ovocné stromčeky sadiť. O 4—5 roky už môžeme mať dobrého ovocia. Pokračujme už raz aj v nasledovaní skúseného a vzdelaného sveta.

Aj na ten košíkársky naukobeh by sme sa čím viacerí mali dať zapísať. Všetko, čo človek vie, je dobre a robota, nech je akákoľvek, nie je haňba. Však človek je k práci stvorený a Kristus Pán zošľachtil, posvätil prácu. — V zimných mesiacoch, zvlášte vo februári a v marci, keď sme už po mlátení, by sme sa aspoň s dávkou užitočnou prácou mali zabávať. Keď by sme už aj neišli s košíkami či s opálkami na jarmok, čo by tiež neškodilo, aspoň pre svoju potrebu by sme si ich sami mohli nahotoviť a tak by nám tiež nie jeden halier ostal vo vačku.

Kolkáreň pre údov Jednoty Katolíckeho Ľudu a mládeneckého spolku už začíname robiť. Prosíme gazdov, aby nás v tej veci podporovali. Skrze to tak peknú nevinnú zábavu budeme mať, akú sme ešte nemali. — V iných obciach nám to už aj teraz závidia. Len nemúdry ľudia môžu mať dačo proti tomu. Za urbariálneho predsedu sme si teraz vyvolili nášho pána farára. V pôstnom čase sa zase asi dvadsiatoria zriekli zkazenosnej pálenky. Nasledujme ich! To by každý mal robiť. Keď už aj celkom nie, tak aspoň na toľko, že tú čertovicu pri žiadnych schôdzkach a zábavách piť nebude. Pálenka je nie súca do zábavy, lebo ona najskôr zbalamúti človeka, odoberie rozum, spotvorí v človekovi obraz Boží a najprv privedie človeka k všeliakým hnušným hriechom,

Spomnuť musím ešte aj tú smutnú novinu, že ani minister neodobril to uzavretie nášho výboru, aby krémy

v nedeľu a vo sviatok zavreté boly. Židia majú veľkú radosť. Teraz by v každej obci mali vyniesť také uzavretie, aby sa takým spôsobom na snem a na ministra v tomto ohľade mravný nátlak urobil, že by sa nedeľný odpočinok a to úplný, aj na krémy vypovedal. Len sa rušajme ustavične, aby už raz aj kresťanským zásadám zasvitlo.

S kresťanským pozdravom

Úd Katolíckej Jednoty.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 24. apríla.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: tiská K 28.4 — 29.55, stolnobelohradská K 28.30 — 29.40, peštianska K 28.35 — 29.40, banátska K 28.40 — 29.55. — *Raž*: prvotriedna K 19.50 — 19.80, druhotriedna K 19.40 do 19.50. — *Jačmeň*: prvotriedny K 17.80 — 18.00, druhotriedny K 17.40 — 17.70. — *Proso*: K 13.75 do 14.60. — *Ovos*: prvotriedny K 18.30 — 18.40, druhotriedny K 17.70 — 17.90. — *Kukurica*: K 15.10 — 15.30. *Repica*: K 31.50 — 32.50.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	22.00	21.60	21.20	20.80	20.40	19.80	18.80
		č.	7	7½	8		
		K	17.40	15.20	8.40		

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Drobné otruby: K 6.80, hrubé K 6.80.

Strova: fazuľa obyčajná biela K 21.00 — 22.00, fazuľa strakavá K 15.50 — 16.00. — **Hrach**: nelúpaný, čistý K 28.00 — 33.00, lúpaný K 24.00 — 51.00. — **Šošovica**: čistá K 30.00 — 50.00. — **Konopné semä**: K 18.00 do 19.00. — **Mak**: K 48.00 — 50.00. — **Rasca** (kmín): Kor. 110.00 — 112.—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 154.00 — 155.00, vidiecka K 000.00 — 000.00.

Slanina: mestská 4-kusová K 125.00 — 126.00, 3-kusová K 134.00 — 135.00. vidiecka K — — — za 100 kilogr.

Slivy: (z r. 1908.) bosenské (100 kusové) K 15.80 do 16.00, (z r. 1908.) srbské (100 kusové) K 15.80 — 16.00 po 50 kilogrammoch.

Datelinové semä: Červená datelina K 130.00 — 135.00, lucerna jasnozrná K 140.00 — 144.00 za 100 kg.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 5.30 — 5.40, žlté K 6.30 — 6.40 za 100 kilov.

Vajcia: prima uhorské K 97 — 98, od Tisy K 95 — 96, sedmohradské K 94 — 95 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Lekvár: srbsky (z r. 1907.) K 24.50 — 25.50, bosenský (z r. 1907.) K 30.50 po 100 kilogr.

Drúbež (hydina) živá. Husy krmené K 1.70 — 1.80 kilogr.; kurence k smaženiu a k pečeniu K 2.60 — 3.40, sliepky na polievku K 3.40 — 4.40 za jeden pár.

Maslo: k čaju K 2.60 — 2.80, k vareniu K 1.60 — 1.90, syr 10 — 12 h., všetko v kilogrammoch vo veľkom.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 36.00, fiumánsky White-Star (***) K 30.00 za 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 79.50 do 80.50, kockový K 82.00 —, žltý K 79.50 — 80.50 za 100 kilogr.

Spiritus: Rafinovaný odanený vo veľkom 175.00 do 175.50. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 50.00 — 50.50.

Odkazy redakcie.

F, K. K. Čo sme dostali, všetko sme uverejnili.

A. G. N. Neni u vás nič nového?

Alfonzko P. Čo robíte?

B. C. N. Skalické noviny zas neprišli.

Členov tretieho radu svätého Františka jubilarňa púť do svätej zeme. Svätou Kongregáciou dňa 20. novembra 1906. na päť rokov udelenými privilegiami opatrení, pri schvalujúcom a podporujúcom usrozmnení najdôst. biskupského sboru Uhorska, s dovolením Generála radu sv. Františka, pre členov tretieho radu sv. Františka sriaďujeme *jubilárnu púť do sv. zeme* od 20. augusta do 23. septembra 1909. trvajúcu, na ktorej každý katolícky veriaci krajiny súčasťou sa môže. Odchod z Budapešte 20. augusta. — Návrat 22. septembra. Smer cesty: Budapešť — Triest — Alexandria — Caifa — Jaffa — Jerusalems — Bethlehem sv. Ján — Jaffa — Alexandria — Triest — Budapešť. Cena: I. trieda 672 kor. 40 hal. II. trieda 516 korún 50 halierov. III. trieda 299 korún 10 hal. Prihlásiť sa možno: U kommissariatu sv. zeme Budapešť, II. okres, Margit-körút 23. P. Ferdinand Kaiser, komisár sv. zeme; P. Leonárd Tréfan, redaktor Posla sv. Františka; Karol Zsekó redaktor «Stromu Serafického»; P. Kapistrán Havas budínsky správca tretieho radu sv. Františka, jubilarnej púte riaditeľa.

Opätne radia všetkým, čo trpia na lámku, pákostnicu, lúpanie, klanie, bolenie hlavy, zubov, nervov, klanie v boku, influenzu, slabosť a trasenie, aby sa liečili *Fellerovým Elza-Fluidom*. — Zarovnak podivným výsledkom upotrebit môžu *Fellerov Elza-Fluid* pri ránach popálením zapríčinených, pri horúčkach a slabosti zraku. — Tucat na prábu franko 5 korún. — *Fellerové Elsa-pilulky* proti boleniu žalúdka, napínaniu k dáveniu-tvrdej stolici prevyšujú všetko očakávanie. Šesť skatuliiek franko 4 koruny. Pôvodné dostať len u V. Eugena Feller lekárnik Štubica. Kostolná ulica číslo 18. (Zá, hrebská stol.)

**Neváhajte, keď vás hlava
bolí lež potrebujete hned**

Beretvás-pastille

ktoré za desať minút zastavia najtuhšie migrén-hlavy bolenie. — **Gena K 1.20.**
Lekármi odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekarni!

Dorába Tomáš Beretvás, lekárnik Kispest. Pri 3 skatulkách zasielka franko..

Lámka
 rheumatičné nemoce, klanie, trhanie, bolesti vo svaloch nas netrapia odkedy Fellerov Elsa-fluid upotrebuje me, ktorý ma istý účinok. Jedon tučet na prábu stojí franko 5 korún. — Objednajme si Fluid u Eugena V. Fellerera v Štubici, Kostolna-ul. 18. (st. zárebska). *Ida.*

Najlepší český prameň k objednaníu.

Hotové posteľe z hustej tkaniny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina, 180 cm dlhá 116 cm široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 58 cm široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim perím 16 K; polpapierie 20 K; papierie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Vývoz s postovnou dobierekou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené.

Za nezodpovedné návrat peňazi. **S. Benisch v Deschenitz** číslo 826. Böhmerwald. Cenniky franko zdarma.

Lacné české perie.
 5 kilo: nové tmavé driapané kor 9-60, lepsié 12 kor.
 Biele mákké, jak páper 18 kor.— 24 kor.
 Biele ako snáh mákké ak páper, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s lohierkou franco; zamenenie a nazpät prijati je pod touti vnyimrou dovolenéjestli sa postovné útraty vynahradia. — Benedikt Sachsel, Lobes Nr. 135 (pošta Pilsen Cechy.)

Singerové šijáce stroje ku každému cielu pri garancii. Zarovníak aj viborné mluviace stroje a dasky k dostaniu najlacnejšie u

Josefa Haban mechanika v Budapešti Almássy-tér 14. Obrazkový cennik na ziadost zdarma.

Rušeň!
 !!! S 18 prvým vyznačením !!!
Ludvik Kállai motor dielňa
 Budapest, VI., Gyár-utca 28. szám.
 Odporuča najvreléj Ludvika Kállai elektrické benzinlokomobil stroje v mlatbe s dvojím vystrojením ku čistening.
!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!
 !!! Jedina novota !!!
 !!! Najjednoduchší a najdokonalejší mlátebnv stroj prítomnosti !!!
 Bez strojnika lahko k vedeniu bár ktorým gázdóm aj medzi domámi stlaomú krytými.
 Osobytná trieda pre stroje polného hospodárstva ako: parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlatením a ku siatím adt. Ludvika Kállai ktoré sa v našej vlasti najlepšie podavily.
 Cennik s obrazmi na žiadost zdarma a franko.
Rušeň!
 Pri objednavkách na naše ohlasy, prosíme odvolávať za vždy na náš časopis.

A vonatok indulása Bpest ny. p. udvarról
 Érvényes 1908 október hó 1-től.

Délelőtt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	vonat-szám	óra	perc	vonat neve
102	1 00		k. ost. Wien, Páris, Ostende, ex. v. London	8704	12 05		sz. v. Cegléd, Szolnok
148	5 35		sz. v. Rákospalota-Ujpest	4104	12 10		Esztergom
122	5 45		" Parkány-Nána	180	12 15		Rákospalota-Ujpest
712a	5 50		" Szeged, Szolnok	128	12 25		Nagymaros
152	6 00		" Göd	162	1 10		Dunakeszi-Alag
4102	6 10		" Esztergom	4114 ¹⁾	1 50		Piliscsaba
6502	6 40		" Lajosmizse, Kecskemét	126	2 10		Parkány-Nána
150	6 45		" Rákospalota-Ujpest	164	2 15		Rákospalota-Ujpest
1404	7 00		gy. v. Zsolna, Berlin	4106	2 20		Esztergom
104	7 55		" Wien	106	2 30		gy. v. Wien, Páris
154	8 00		sz. v. Dunakeszi-Alag	120	2 35		sz. v. Galánta
712	8 30		" Karansebes, Bázias	704	2 40		gy. v. Bukarest, Bázias
116	9 20		" Wien, Berlin	720	2 45		sz. v. Cegléd
156	9 35		" Rákospalota-Ujpest	6504	2 50		sz. v. Lajosmizse, Kecskemét
708	9 40		gy. v. Bukarest, Bázias	166	4 10		" Rákospalota-Ujpest
6508	11 15		sz. v. Lajosmizse, Kecskemét	180	4 20		" Nagymaros
158	11 25		" Rákospalota-Ujpest	716	4 30		" Szeged
				108	5 05		gy. v. Wien
				124a	6 00		sz. v. Nagymaros
				168	6 15		" Rákospalota-Ujpest
				124	6 25		" Parkány-Nána
				722	6 30		" Cegléd
				4108	6 40		" Esztergom
				1406	6 50		gy. v. Berlin, Pozsony,
				722a	6 55		sz. v. Cegléd, Szolnok
				170	7 15		" Dunakeszi-Alag
				710a	7 35		" Cegléd
				6506	7 40		" Lajosmizse
				710	8 05		" Bukarest, Bázias
				132 ²⁾	8 10		" Vác
				4110	8 30		" Esztergom
				172	8 45		" Dunakeszi-Alag
				1408	9 20		" Zsolna, Berlin
				118	10 00		" Wien, Páris
				706	10 15		gy. v. Szeged, Bázias, Bukarest
				172a	10 30		sz. v. Rákospalota-Ujpest
				714	10 35		" Kiskunfélegyháza
				140	11 10		" Nagymaros
				902 ³⁾	11 20		k. exp. Belgrad, Konstantinápoly
				702 ⁴⁾	11 30		k. ex. Bukarest, Konstantinápoly

A vonatok indulása Buda-Császárfürdőről.

4002	6 00	sz. v.	Esztergom	4004	12 03	sz. v.	Esztergom
				4014 ¹⁾	1 35	"	Piliscsaba
				4006	2 11	"	Esztergom
				4008	6 30	"	Esztergom
				4010	8 22	"	Esztergom

A vonatok érkezése Bpest ny. p. udvarra.
 Érvényes 1908 október hó 1-től.

Délelőtt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	vonat-szám	óra	perc	vonat neve
701 ¹⁾	12 50		k. ost. Konstantinápoly	157	12 05		sz. v. Rákospalota-Ujpest
145	5 25		sz. v. Bukarest	159	12 55		" Nagymaros
721	5 30		" Dunakeszi-Alag	183	1 25		" Bukarest, Bázias
721a	5 45		" Cegléd	703	1 30		gy. v. Páris, Wien
4101	5 50		" Cegléd	103	1 40		" Dunakeszi-Alag
139	6 00		" Esztergom	161	2 25		sz. v. Rákospalota-Ujpest
6505	6 10		" Nagymaros	163	3 00		" Kecskemét,
147	6 15		" Lajosmizse	6507	3 20		" Lajosmizse
6701	6 20		" Rákospalota-Ujpest	6703	4 05		" Szolnok, Cegléd
1407	6 35		" Szolnok, Cegléd	127	4 10		" Nagy-Maros
217	7 05		tsz. v. Parkány-Nána	4107	5 10		" Esztergom
709	7 15		sz. v. Bukarest, Bázias	215	5 30		tsz. v. Ersekujvar
709a	7 25		" Cegléd	165	5 35		sz. v. Rákospalota-Ujpest
149	7 30		" Rákospalota-Ujpest	115	5 55		" Wien, Berlin
4103	7 40		" Esztergom	707	6 35		gy. v. Bukarest, Bázias
117	7 45		" Páris, Wien	167	7 00		sz. v. Rákospalota-Ujpest
6501	7 50		" Kecskemét,	105	7 10		gy. v. Wien
151	7 55		" Lajosmizse	711	7 35		sz. v. Temesvár, Bázias
131	8 10		" Göd	4111 ²⁾	8 10		" Piliscsaba
713	8 20		" Parkány-Nána	169	8 35		" Dunakeszi-Alag
153	9 10		" Kiskunfélegyháza	125	8 50		" Parkány-Nána
705	9 20		gy. v. Dunakeszi-Alag	107	9 05		gy. v. Wien
1403	9 30		" Szeged	4109	9 25		sz. v. Esztergom
4105	9 55		sz. v. Berlin, Zsolna, Pozsony	6503	9 35		" Kecskemét
155	10 20		" Rákospalota-Ujpest	1405	9 45		gy. v. Lajosmizse
715	10 40		" Szeged	171	10 05		sz. v. Berlin, Zsolna
119	10 55		" Galánta	129 ³⁾	10 45		" Dunakeszi-Alag
				723	10 50		" Vác
				9014	10 55		keleti Konstantinápoly,
				101	11 05		exp. v. Belgrad
				171a	11 20		k. ost. London, Ostende,
							ex. v. Páris, Wien
							sz. v. Rákospalota-Ujpest

A vonatok érkezése Buda-Császárfürdőbe.

4001	5 53	sz. v.	Esztergom	4007	5 17	sz. v.	Esztergom
4003	7 48	"	Esztergom	4011 ²⁾	8 21	"	Piliscsaba
4005	10 04	"	Esztergom	4009	9 31	"	Esztergom